

Simanainen muistelee Rääkkylän oppikouluyhdistyksen perustaminen ja toiminta oppikoulun toiminta 1953–68

□ Rääkkylän koulutoimen kehitykseen kuuluu myös erittäin keskeisenä yksityisen oppikoulun toiminta 1953–1968. Kunnan koulutoimen kehittämisestä oppikoulun johdolla, erityisesti koulun rehtorilla, ja kunnan päättäjillä oli kovin erillainen näkemys 1960-luvun puolivälissä.

Eduskunta säätö tammikuun 10 päivänä 1946 lain (10/46) kansakouluun kuuluvan keskikoulun ja ammatillisen jatkokoulun perustamisesta kokeilutarkoituksessa. Lain mukaan kunta on valtionneuvoston luvalla oikeutettu perustamaan ja ylläpitämään kansakoulun osana sen 3-6 vuosiluokan pohjalle rakentuvan keskikoulun, jossa vuosiluokkien määrä on sama kuin valtion vastaavanlaisessa keskikoulussa. Kunta saa valtion-apua koulun ylläpitämiseen samoin perustein kuin kansakoulun osalta on säädetty.

Kokouksessaan 27.3.1946 kunnanvaltuusto käsiteli ensimmäisen kerran kunnallisen keskikoulun perustamista Rääkkylään. Valittiin toimikunta asiaa valmistelemaan. Seuraavan kerran koulun perustamista käsiteltiin valtuuston kokouksessa 17.4.1946. Kunnanhallitus esitti valtuustolle, että kuntaan perustetaan lain 10/46 mukainen kunnallinen keskikoulu kolmeliukkoisena ja siihen otetaan oppilaat kansakoulun viidenneltä luokalta. Valtuusto päätti äänestyksen jälkeen 13-6 hyväksyä kunnanhallituksen esityksen ja valitsi toimikunnan asiaa edistämään.

Hakemus koulun perustamisesta opetusministeriölle tehtiin. Ministeriö palautti hakemuksen ilmoituksen, ettei koulua hyväksytty perustettavaksi kolmeliukkoisena. Kokouksessaan 25.9.1946 valtuusto käsiteli seuraavan kerran keskikoulun perustamista. Valtuusto päätti tarkastaa päätöstään niin, että koulu perustetaan neljälukkoisena. Koulun perustamista koskeva hakemus uudistettiin. Opetusministeriö antoi kielteisen päätöksen koulun perustamisesta. Kunnan arkistosta ei löydy asiakirjaa, mihin kielteinen päätös perustuu. Valtuusto käsiteli keskikoulun perustamista 4.12.1946 ja päätti, että hakemus opetusministeriölle uudistetaan.

Oppikouluyhdistys perustetaan

Mitä tämän jälkeen kunnallisen keskikoulun perustamisasiassa tapahtui, ei minulle lukemistani asiakirjoista selvinnyt. Kului kuusi vuotta ennen kuin Rääkkylässä ryhdyttiin toimenpiteisiin oppikoulun

Rääkkylän yksityinen oppikoulu vuokrasi vuonna 1954 ja osti vuonna 1956 seurakunnalta vanhan Iso-pappilan, jota kunnosteli koulutiloiksi. Tässä rakennuksessa oppikoulu toimi toukokuuhun 1967 saakka. Sen jälkeen rakennuksessa on pidetty ammattikursseja ja Lomaravintola. Se on toiminut myös nuorisotalona ja valtuustosalina. Nykyisin Kantele Koistinen valmistaa siellä kanteleita.

saamiseksi paikkakunnalle. Keväällä 1953 kunnanhallinnon ulkopuolella heräsi ajatus, jospa kuntaan saataisiin yksityinen oppikoulu. Seinäilmoituksin kirkonkylällä pyydettiin asiasta kiinnostuneita kuntalaisia saapumaan 3.6.1953 kunnantalolle keskustelemaan asiasta. Saapuvilla oli 18 henkilöä. Tuossa joukossa ei näytä olleen yhtään keskeistä kunnan päättäjä. Kokouksessa päätettiin tehdä selvitys koulun tulevasta oppilaista. Paljonko oppilaita ilmoittautui ensimmäiselle vuosiluokalle, ei selvinnyt käyttööni saamista oppikoulun asiakirjoista.

Seuraava kokous oli 19.6.1953, jossa päätettiin perustaa Rääkkylän Oppikouluyhdistys ja valita sille johtokunta. Puheenjohtajaksi valittiin kirkkoherra **Muilo**. Oppikoulu aloitti vuorolukuna kirkonkylän kansakoulun tiloissa 1.9.1953. Koulun ensimmäiseksi opettajaksi valittiin kuudesta hakijasta **Marja Väinänen**.

15.10.1953 kokouksessa johtokunta päätti esittää Rääkkylän kunnalle, että kunta ottaisi koulun kunnan omistamiseksi oppikouluksi. Oppikouluyhdistyksen esityksen johdosta kunnanvaltuusto päätti 29.12.1953, ettei ota oppikoulua kunnan omistukseen. Kunta liittyi kyllä yhdistyksen jäseneksi ja päätti varata vuoden 1954 talousarvioon 150.000 markan määrärahan avustuksen myöntämiseksi koululle ja 100.000 markan määrärahan kunnanhallituksen päätöksellä jaettavaa koulunkäyntiavustuksia

varten. Lisäksi valtuusto päätti antaa 4.000.000 milj. markan takauksen yhdistyksen ottamalle lainalle, joka tarvittiin peruspääomaksi, jotta lupa koulun perustamisesta valtionneuvostolta saataisiin. Oppikouluyhdistys teki 19.3.1954 hakemuksen valtionneuvostolle yksityisen oppikoulun perustamisesta Rääkkylän kuntaan. Hakemus hylättiin muotovirheen vuoksi (opetusministeriö 20.5.1954). Koulu jatkoi kuitenkin toimintaansa 1.9.1954 seurakunnalta vuokratuissa kirkkoherran pappilan tiloissa. Opiskelunsa aloitti 36 oppilasta. Lopulta lupa saatiin ja koulun toiminnalle ruvettiin saamaan valtionapua.

Yksityinen oppikoulu eli sitten omaa elämäänsä 10 vuotta. Se osti 1956 seurakunnalta vuokralla olleet Iso-pappilan rakennukset tointeine koulutiloiksi, kunnosteli koulutilojaan, rakensi pappilan navettarakennuksen liikuntatilan ja Arava-rahoitteen opettajien asuntotalon 1963 koulun tontille.

Kiista uuden koulun paikasta

Kunnanhallituksen kokouksessa 24.10.1963 olivat läsnä oppikouluyhdistyksen puheenjohtaja **Eljas Hirvonen** ja koulun rehtori **Pauli Teittinen**. He selostivat oppikoulun tulevia rakennussuunnitelmia ja jättivät valtuustolle osoitetun hakemuksen, jossa pyydettiin kunnan takausta rakennuslainoille. Tästä alkoi kaksi vuotta kestänyt vaikea prosessi, joka jopa tulehdutti

oppikoulun ja kunnan päättäjien välit.

Oppikouluyhdistyksen taushakemusta käsiteltiin jo 26.10.1963 valtuuston kokouksessa, jossa koulun rehtori esitteli valtuustolle rakennussuunnitelmia. Oppikoulun lisätilat oli tarkoitettu rakentamaan koulun opetustiloina 10 vuotta toimineen kirkkoherran pappilan vierteen. Rakennushankkeen kustannukset oli arvioitu olevan 600.000 markkaa, jotka rahoitettaisiin 500.000 pankkilainalla ja valtiolta saatavalla 100.000 markan valtionlainalla. Kunnan takausta haettiin tuolle pankkilainalle. Teittinen esittelypuheenvuoro sisälsi virheellistä tietoa ja väitteitä, jotka ärsyttivät valtuuston jäseniä.

Jo tässä kokouksessa nousi esille siirtyminen yhtenäiskouluun, kunnallisen keskikoulun saaminen taloudellisesti köyhään kuntaan ja lukion saaminen. Käytetyissä puheenvuoroissa epäiltiin siitä, onko oikein rakentaa uutena oppikoulua nykyiselle paikalleen, joka on varsin kaukana kirkonkylän keskustasta ja kansalaiskoulusta. Tulevaisuuden yhtenäiskoululle saattaa olla häiritsevä rakennusten ollessa kaukana toisistaan. Asia pantiin pöydälle tarkemmin valmisteltavaksi ja valittiin lähetystö käymään neuvotteluja koulutiloissa.

Lähetystö, johon kuuluivat, valtuuston puheenjohtaja **Tapio Soinin**, kunnanhallituksen puheenjohtaja **Erkki Kähkönen** ja valtuutetut **Väinö Karppanen** ja **Veikko Sallinen** sekä kunnansihteerit

Ilkka Simanainen kävivät kouluhallituksessa 16.–17.12.1963 kouluneuvos **Salman** ja koulutoimenjohtaja **Hahtelan** luona selvittämässä Rääkkylän tilannetta ja saamassa ohjeet, miten Rääkkylän kunnan tulisi asiassa toimia.

Olen laatinut matkasta kirjallisen muistion, joka on esitelty valtuustolle kokouksessa 28.12.1963.

Muistion mukaan 1. Oppikoulun rakennus on rakennettava juuri valmistuneen kansa- ja kansalaiskoulurakennuksen välittömään läheisyyteen. Yli kilometrin välimatkaa ei hyväksytä. 2. Taloudellisesti köyhään Rääkkylään on mahdollista saada kunnallinen keskikoulu nopeasti, jos kunta ja oppikouluyhdistys molemmat sitä haluavat.

3. Jos oppikoululle halutaan saada toimitilat rakennetuksi nopeasti, olisi ne rakennettava yksityisenä oppikouluna, koska kansakoulujen rakennuslupia on runsaasti jonossa. Rääkkylällä köyhään ja syrjäiseen kuntaan saattaisi olla jonkinlaisia mahdollisuuksia saada lupa kunnallisen keskikoulun rakentamiselle. Rakennettaessa on otettava huomioon koulutoimen kehitys, joka johtaa yhtenäiskouluun. Mikäli ei estä yksityisen koulun siirtämistä myöhemmin kunnalliseksi keskikouluksi.

4. Kouluneuvos Salmelan mukaan, jos kunta menee taakauksen on samalla tehtävä erillinen sopimus, jossa sovitaan, ettei oppikouluyhdistys hanki mitään taloudellista

etua siinä vaiheessa, kun oppikoulu siirtyy kunnan omistukseen.

5. Oppikoulun opettajien asuntotalon sijainnilla ei asiassa ole merkitystä.

Kunnanhallituksen, oppikouluyhdistyksen ja koululautakunnan välinen neuvottelu pidetään 20.1.1964. Asia ei etene mihinkään. Rehtori Teittinen toistaa, mitä oppikouluyhdistyksen kirjallisessa esityksessä aikaisemmin on esitetty. Kunnan kaikki edustajat ovat sitä mieltä, että oppikoulun uudisrakennus on rakennettava kansa- ja kansalaiskoulun välittömään läheisyyteen. Yksityinen oppikoulu on saatava mahdollisimman pian kunnalliseksi keskikouluksi.

Neuvottelun jälkeen kunnanhallitus pyytää oppikouluyhdistystä virallisesti ilmoittamaan

1. Onko oppikouluyhdistys valmis luovuttamaan hallinnassaan olevan yksityisen oppikoulun kunnalle kunnalliseksi keskikouluksi muuttamasta varten.

2. Mikäli oppikouluyhdistys ei katso voitavansa suostua koulun muuttamista kunnalliseksi kouluksi, voiko oppikouluyhdistys rakentaa koululle uuden rakennuksen kansalaiskoulun läheisyyteen tontille, jonka kunta sille luovuttaa.

Vastauksessaan oppikouluyhdistys ilmoittaa suostuvansa rakentamaan uuden koulutalon kunnan lahjoittamalle sopivalle tontille kansa- ja kansalaiskoulun läheisyyteen, jos kunta lunastaa käyvästä arvosta yhdistyksen nykyiset

Moni rääkkyläläinen tunnistaa itsensä ja entisen luokkakaverinsa tästä Rääkkylän oppikoulun syksyllä 1968 luokkakuvasta. Luokkanvalvojana toimi äidinkielen lehtori Hilikka Nyman. Yksityinen oppikoulu oli juuri kunnallistettu ja se toimi uudessa oppikoulurakennuksessa. Nykyisin tässä rakennuksessa käyvät koulua Rääkkylän peruskoulun 1-6 luokkien oppilaat sekä esikoululaiset.

kiinteistöt ja myöntää tarvittavat lainojen takuut. Oppikouluyhdistys lisäksi ilmoittaa, että koulurakennus tulotaiisiin suunnittelemaan kunnan muusta koulutoimesta täysin erillään, vain oppikoulun nykyinen huonetila ja toiminta huomioiden. Oppikoulu ei myöskään voi ottaa rakennussuunnitelmiaan huomioon kansalaiskoulun ja oppikoulun yhteisten huonetilojen käyttömahdollisuutta.

Asenteet esteenä kunnallistamiselle

Luonnollisesti kunta ei tällaiseen koulutoimen kehittämiseen voinut suostua. Kokouksessaan 8.8.1964 kunnanvaltuusto kunnanhallituksen esityksen mukaisesti päätti, ettei kunta anna oppikouluyhdistykselle sen pyytämää takausta koulun rakentamiseen otettaville lainoille, koska koulun rakentaminen oppikouluyhdistyksen toimesta kansalaiskoulunkaan läheisyyteen ei ole tuleva koulukehitys ja kunnan koulutoimen nykyinen ja tuleva huonetila- ja rakennustarve huomioon ottaen kokonaisuuden edun mukaista eikä taloudellista ja tarkoituksenmukaista. Tämän vuoksi valtuusto päätti, että kunnanhallituksen on ryhdyttävä pikaisesti toimenpiteisiin neuvottelujen aloittamiseksi oppikouluyhdistyksen kanssa kunnassa toimivien yksityisen oppikoulun siirtämiseksi kunnan hoitoon ja muutettavaksi kunnalliseksi keskikouluksi.

Seuraava toimenpide oppikouluyhdistykseltä oli, etteillä oppilaiden vanhemmat vaativat. Siispä Teittinen kaikin keinoin taisteli, ettei kunta pääse koulun isännäksi. Menipä Teittinen kunnan esityksiä vastustaessaan niin pitkälle, että toudusi oppikoulun rakennuslainoille yksityishenkilöitten takausta.

kiinteistö ja myöntää tarvittavat lainojen takuut. Oppikouluyhdistys lisäksi ilmoittaa, että koulurakennus tulotaiisiin suunnittelemaan kunnan muusta koulutoimesta täysin erillään, vain oppikoulun nykyinen huonetila ja toiminta huomioiden. Oppikoulu ei myöskään voi ottaa rakennussuunnitelmiaan huomioon kansalaiskoulun ja oppikoulun yhteisten huonetilojen käyttömahdollisuutta.

Rääkkylässä tuolloin hyvin tiedettiin, että kysymys oli myös oppikoulussa opettavasta vieraasta kielestä, joka oli saksa. Teittinen oli saksankielen opettaja ja hän tiesi, että koulun siirtyminen kunnalle merkitsi myös vierankielen muuttumista englanniksi, jota myös oppilaiden vanhemmat vaativat. Siispä Teittinen kaikin keinoin taisteli, ettei kunta pääse koulun isännäksi. Menipä Teittinen kunnan esityksiä vastustaessaan niin pitkälle, että toudusi oppikoulun rakennuslainoille yksityishenkilöitten takausta.

Sopu syntyi

Vuoden 1965 aikana ei oppikoulun tapaan tapahtunut ennen kuin vasta aivan vuoden lopulla. Marraskuun 23 päivänä on pidetty oppikoulun ja kunnan edustajien välillä neuvottelu. Merkille pantavaa on, että nyt oppikoulua neuvottelussa edustavat rehtori lisäksi maanviljelijä **Aulis Pakarinen** ja kansalaiskoulun opettaja **Maija Vuorjoki**. Tämä neuvottelu on ollut erittäin positiivinen ja ratkaisuun pyrkivä. Olihan asia ollut käsiteltävänä kaksi vuotta, se lähetty oppilaiden vanhemmille 14.12.1964 kirjeen. Sen keskeinen sisältö oli, että Rääkkylän oppikouluyhdistyksen on ensisijaisesti lukio-kysymys. Kunnallinen keskeiskoulu, jota kunta ajaa, ei voi saada lukiota. Väitehän ei pitänyt paikkaansa. Kirjeestä sai sen käsityksen, että kunta vain jarruttaa oppikoulun kehitystä, kun ei anna takuita.

Tilanne alkoi olla kestävä. Kunnassa jo tuolloin valmistauduttiin koulusuunnitelman laatimiseen uusiksi jäseniksi, tarkoituksena vallata yhdistys. Jäsenten hankinta oli helppoa, sillä suurin osa kuntalaisista oli oppikoulun kehittämistä samaa mieltä kunnan päättäjien kanssa. Kun käytettävissäni ei ole ollut oppikouluyhdistyksen pöytäkirjoja on

vaikea muistella, käytettiinkö ja miten tuota ”vallankumouksellista” tavoitetta kunnamme koulutoimen kehittämiseksi.

Neuvottelukokouksessa sovittiin kunnanhallitukselle ja oppikouluyhdistyksen johtokunnalle esitettäväksi, että oppikoulun rakentaminen toteutetaan yksityisenä oppikouluna kansalaiskoulun vierena, koska tämä tie on nopein oppikoulun uusien toimintojen rakentamiseksi. Kun oppikouluyhdistys oli tehnyt hakemuksen lukion saamiseksi oppikoulun päätettiin, että koulu toimii siihen saakka kun lukioyksymys on ratkaisu kunnatyydytyksen hallinnassa. Kuitenkin koulun hallinta siirretään kunnalle viimeistään kun koulun rakentamiseen ryhdytään. Lukion saamista Rääkkylään hoidetaan yhteistyössä. Lisäksi sovittiin, että mikäli lukio kuntaan saadaan, kunta huolehtii lukion toimitilojen rakentamisesta.

Kokouksessaan 31.12.1965 valtuusto päätti kunnanhallituksen esityksen mukaisesti, että kunta ottaa Rääkkylän oppikoulun hoitoonsa yksityisenä oppikouluna ja ryhtyy toimenpiteisiin koulurakennuksen rakentamiseksi, jos oppikouluyhdistys luovuttaa koulun kunnalle varoineen ja velkoineen. Edelleen valtuusto päätti oikeuttaa kunnanhallituksen ryhtymään heti toimenpiteisiin oppikoulun huonetilaohjelman laatimiseksi ja koulun rakentamisen rahoituksen järjestämiseksi.

Valtuusto päätti, että lukio-luokkien saamista oppikoulun hoidetaan yhdessä. Mikäli lukio saadaan, tulee kunta huolehtimaan siitä, että lukiolle hankitaan asianmukaiset huonetilat.

Mietinpä tätä tarinaani kirjoittaessani, miksi Rääkkylän valtuusto oppikoulun johtokunnan esittäessä v. 1953 koulun ottamista kunnan kouluksi, teki kielteisen päätöksen. Olisipa saattanut olla niinkin, että kunnan hoitaessa koulua kunnallinen keskikoulu olisi saatu Rääkkylään 10 vuotta aikaisemmin ja lukio, kuten synnyinpitäjäni Polvijärvelle. Kunnallinen keskikoulu saatiin Rääkkylään viimeisenä kuntana Pohjois-Karjalassa. Tullessani Rääkkylään minua ihmetytti, miksi täällä taloudellisesti eräissä köyhimmistä kunnista toimi yksityinen oppikoulu.

Koulua rakentamaan

Samassa kokouksessaan valtuusto eri asiana päätti koulusuunnittelu- ja rakentamistoimikunnan valitsemisesta ja epävirallisen koulusuunnitelman laatimisesta. Valtuusto myös päätti, että kunta pyrkii peruskoulun niin nopeasti kuin se lainsäädännön perusteella on mahdollista.

Kun käytettävissäni ei ole

ollut oppikouluyhdistyksen pöytäkirjat, tiedossani ei ole, mitä oppikouluyhdistys neuvottelukokouksessa sovituista asioista on päättänyt.

Kaksi vuotta meni ennen kuin päästiin sopimukseen, minne oppikoulu rakennetaan, ja kuka rakentaa. Sitten alkoikin tapahtua. Jo helmikuussa v. 1966 pitämässään kokouksessa valtuusto hyväksyi oppikoulurakennuksen huonetilaohjelman ja alustavan kustannusarvion ja valitsi suunnittelijaksi kansa- ja kansalaiskoulun suunnittelijan Arkkitehtitoimisto **Veikko Nortomaan**. Koulurakennuksen piirustukset ja lopullinen kustannusarvio hyväksyttiin heinäkuun valtuustossa. Rakennustöihin voitiin ryhtyä syyskuussa ja rakennustyöt valmistuivat kesällä 1967. Oppikoulu aloitti toimintansa uusissa toimitiloissa luvuuden 1967–1968 alussa. Oppikoulun käytöstä vapautuneet opetustilat tulivat ammatikurssien käyttöön. Aikanaan pappilan navettaa rakennettiin sipulivarasto, joka vuokrattiin Rääkkylän Siipuli Oy:lle.

Koulu rakennettiin täysin lainavaroin. Aikanaan kunta sai valtionlainan ja avustuksen oppikoulun rakennuslainojen maksuun. Rääkkylän yksityinen oppikoulu siirtyi kunnalliseksi keskikouluksi luvuuden 1968–69 alusta lukien.

Mietinpä tätä tarinaani kirjoittaessani, miksi Rääkkylän valtuusto oppikoulun johtokunnan esittäessä v. 1953 koulun ottamista kunnan kouluksi, teki kielteisen päätöksen. Olisipa saattanut olla niinkin, että kunnan hoitaessa koulua kunnallinen keskikoulu olisi saatu Rääkkylään 10 vuotta aikaisemmin ja lukio, kuten synnyinpitäjäni Polvijärvelle. Kunnallinen keskikoulu saatiin Rääkkylään viimeisenä kuntana Pohjois-Karjalassa. Tullessani Rääkkylään minua ihmetytti, miksi täällä taloudellisesti eräissä köyhimmistä kunnista toimi yksityinen oppikoulu.